

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Abrahams heilsverwachting

*Want hij verwachtte de stad, die fundamenten heeft,
welker kunstenaar en bouwmeester God is.*

Hebreeën 11:10

Oude steden staan nog altijd in het middelpunt van de belangstelling. Menigeen trekt er heen en bewondert ervan de architectuur. Eenmaal zal er zelfs van de oudste steden der wereld niets meer gezien worden. *Op de grote dag* wordt alles wat de mens heeft opgetrokken, vernietigd. Niets is hier blijvend, het zal alles vergaan. Dan echter zal *de stad* gezien worden in haar glorie en heerlijkheid. Die stad is niet van beneden maar van boven. Zij is niet het product van 's mensen kennen en kunnen. God is de Uitdenker en Bouwer van deze stad en wat de Heere uitdenkt en bouwt zal eeuwig bestaan. Deze stad heeft fundamenten. In het Grieks staat het lidwoord erbij. Deze stad heeft dus *de* fundamenten. Het zijn zulke solide fundamenten, waarop deze stad Gods gebouwd is, dat deze stad van geen wankelen weet. Al zou de aarde veranderen van haar plaats, de stad Gods blijft. De bewoners van deze stad behoeven dan ook voor niets te vrezen. Zij wonen veilig. Geen onheil zal de stad verstoren, waar God Zijn woning heeft verkoren, zo zong, de dichter.

Volgens de tekst heeft deze stad meer dan één fundament. Wilt u weten welke fundamenten dat zijn?

Het eerste fundament is dat van Zijn eeuwig welbehagen. De Heere heeft naar Zijn volk omgezien uit vrije genade. De oorzaak van de zaligheid ligt in God. Naar het eeuwig voornemen Gods is het verkoren tot het eeuwige leven. Het heil van Gods volk ligt vast

in Zijn verkiezende liefde. In die liefde staat deze stad dan ook eeuwig vast, zodat de apostel Paulus kan neerschrijven: 'Evenwel het vaste fundament staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn'.

Deze stad is vervolgens gegrond in het bloed van de Heere Jezus Christus. Zij rust op Zijn volbracht Middelaarswerk. Ja, Hijzelf is het fundament van de stad, waarvan Gods Woord getuigt: 'Want niemand kan een fundament leggen, dan hetgeen gelegd is, hetwelk is Christus Jezus'.

Onder deze stad ligt ook het fundament van het eeuwig verbond, waarvan de Heere zegt: 'Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer'.

We ontdekken verder nog het fundament van Zijn trouw. Hij laat niet varen het werk van Zijn handen. Hij blijft getrouw en maakt Zijn Woord waar van nu aan tot in eeuwigheid.

Welk een stad heeft de Heere. Hoe gaarne zou de satan dynamiet onder de fundamenten leggen, zodat zij in de lucht vlogen en totaal verpulverd werden. Echter alle inspanning is tevergeefs; niets gelukt hem. Deze stad verduurt de eeuwen en zal nimmer vergaan, omdat de Heere haar beschermt. Hij staat voor de veiligheid in.

Hoe vervuld is deze stad met de heerlijkheid des Heeren. Geen zonde kan de stad binnendringen. Al onze driften

en vleselijke lusten, al onze boosheid en verkeerdheid, ons ongeloof en wantrouwen, blijven buiten de muren van deze stad. In Gods stad heerst vrede, is wetsonderhouding, wordt de Heere gediend en geprezen. Op de straten hoort men zingen van Zijn heil en genade. Deze stad nu verwachtte Abraham.

Verwachten is een sterk woord en drukt uit spanning, activiteit. Het komt omdat er een hoopvol uitzien is. Men heeft grond om te hopen. Zo was het nu bij Abraham. Hij had een gegronde hoop.

De wortel van die hoop lag niet in Abraham zelf, maar zij lag in hetgeen de Heere beloofd had. En wat de Heere beloofd had, geloofde hij. Dit is de rijke vrucht van de Heilige Geest.

De Heilige Geest had het verzegeld in zijn leven dat er voor hem een plaats bereid was in de stad Gods. Hij was tot deze zekerheid gekomen, dat hij een burger was van de stad, die fundamenten heeft. Hij was wedergeboren tot een levende hoop. Zijn domicilie had hij niet meer op aarde. Hij was uit God geboren. Vandaar dat hij dan ook al zijn heil van God verwachtte.

Die stad Gods had voor hem ook waarde gekregen, ja was alles gewor-

Inhoud

Meditatie:

Abrahams heilsverwachting 1

Zijn verbond en woorden 2

Commentaar:

Theo van Gogh 3

Alle macht (slot) 4

De strik ontkomen (2) 6

Kerknieuws 7

Berichten 7

Preekbeurten 9

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en
boeken ter recensie aan:

ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Klooslaan 9, 2985 CK Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

Administratie en betalingen van
abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@rdnet.nl

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:

Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.

Zeepost:

Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten

€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

den. Immers in die stad wordt eeuwig
genoten de gemeenschap met de
Drieënige God.

Daar is men verlost van zichzelf. Daar
kan men niet meer zondigen en niet
meer afwijken. Daar bedroeft men de
Heere niet meer. Daar leeft men altijd
tot eer van God. Daar eert men God.
Daar bedoelt men altijd God. Een
heimwee, een verlangen kende hij naar
die stad, want die stad was zijn thuis.
Van nature hebben wij hier onze domi-
cilie, al wordt dagelijks gezien, dat wij
hier geen blijvende stad hebben. Van

huis uit zijn wij uit de aarde aards.

De Heere schenke het nieuwe leven,
dat van boven komt en ons naar boven
richt.

‘Gelijk een hert schreeuwt naar de
waterstromen, also dorst mijn ziel naar
God, naar de levende God. Wanneer
zal ik ingaan en voor Gods aangezicht
verschijnen?’

Wie deze zielsgestalte kent, komt een-
maal thuis, ja, zal eeuwig bij God thuis
zijn.

Ermelo,

ds. L. Blok

Zijn Verbond en Woorden

Onder bovenstaande titel is een
boekje verschenen, bestemd voor
onze jeugd. Dit boekje is verschenen
op verzoek van de Generale Synode
van 2001-2002. Genoemde synode
aanvaardde een verklarende weerga-
ve van de schriftuurlijke leer ten
aanzien van het verbond, de beloften
en de prediking. Deze verklarende
weergave is verschenen onder de
titel *Louter genade*. De synode heeft
deze publicatie het licht doen zien
omdat door het verschijnen van
allerlei geschriften onrust was ont-
staan in de kring der gemeenten ten
aanzien van de vraag wat nu de leer
der Schriften is. Immers de leer ten
aanzien van verbond, beloften en
prediking raakt het hart van het
schriftuurlijk getuigenis. Het gaat
hier niet om onbelangrijke dingen,
maar om de meest wezenlijke zaken.
Juist daarom dacht de synode ook
aan onze jeugd, die blootstaat aan
allerlei verleidingen, maar ook aller-
lei opvattingen, die hen van Gods
Woord willen aftrekken. De afge-
vaardigden tijdens de synodeverga-
deringen hebben dan ook bepleit dat
er een uitgave voor onze jongeren
zou verschijnen, waarin de leer op
eenvoudige wijze wordt toegelicht.
Men dacht daarbij ook aan onze
belijdeniscatechisanten. Het Depu-
taatschap Vertegenwoordiging en
Voorlichting kreeg de opdracht voor
deze uitgave zorg te dragen.
Het Deputaatschap heeft daarom
contact gezocht met een aantal
docenten godsdienst bij het voortge-
zet onderwijs, die in nauw contact
staan met onze jeugd, die theolo-

gisch onderlegd zijn en van harte
staan in de kring van onze gemeen-
ten. Het betreft hier de broeders drs.
J.J. Grandia, drs. J. van Mourik, drs.
B. van Ojen en drs. J. Pas. Deze broe-
ders hebben een concept tot stand
gebracht, dat daarna uitvoerig met
de leden van de Deputaatschap is
doorgesproken. Zo is er een uitgave
tot stand gekomen waarvoor het
Deputaatschap van harte de verant-
woordelijkheid wil dragen. We zijn
de genoemde broeders veel dank
verschuldigd voor de vele arbeid die
zij hieraan hebben besteed. De
Uitgeverij Den Hertog uit Houten
heeft voor een aantrekkelijke vorm-
geving gezorgd. Het boekje, dat 120
bladzijden telt, is in verschillende
kleuren gedrukt en op aantrekkelijke
wijze geïllustreerd.

Van harte zou ik deze publicatie wil-
len aanbevelen. Laten onze jongelui
er kennis van nemen. En niet alleen
onze jongelui, ook onze ambtsdra-
gers en gemeenteleden. Het gaat dus
in het boekje om een drietal thema's,
namelijk verbond, belofte en predi-
king. Aan elk van deze drie thema's
zijn drie hoofdstukken gewijd. Het
boekje heeft dus de titel gekregen
Zijn verbond en woorden. Het gaat
hierbij om vragen als: Waar ligt de
oorsprong van Gods genade voor
zondaren? Wat houdt het genadever-
bond precies in? Wat zijn de belof-
ten van het genadeverbond? Voor
wie zijn ze? Wie kunnen er op de
beloften pleiten? Wat is de betekenis
van de doop? Wat mag je van de 's
zondagse prediking verwachten?
Wat wordt bedoeld met het aanbod

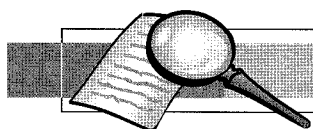
van genade? Waaraan kun je een zuivere prediking van het Woord herkennen?

In het boekje wordt gepoogd deze en andere vragen te beantwoorden voor de jongeren van onze gemeenten. Laten onze kerkenraden het in ieder geval uitdelen aan al onze belijdeniscatechisanten. Het zou de moeite waard zijn om ook tijdens de catechisaties voor oudere catechisanten er aandacht aan te besteden. De prijs hoeft geen enkele verhindering te betekenen. Het boekje kost slecht 4

euro en het is verkrijgbaar bij ons Kerkelijk Bureau te Woerden. Namens het Deputaatschap, dat de verantwoordelijkheid voor deze uitgave draagt, wil ik de wens uitspreken, dat deze publicatie tot zegen mag zijn, vooral voor onze jongeren, maar niet alleen voor hen. Er is zoveel dat ons wil aftrekken van de leer der waarheid en de onkunde is vaak zo groot. Moge de Heere deze uitgave tot een rijke zegen stellen.

Zeist,

ds J.J.van Ekeveld

Commentaar

Theo van Gogh

Op 47-jarige leeftijd kwam een eind aan het leven van de filmer en columnist Theo van Gogh. Dinsdag 2 november om kwart voor negen werd hij in koelen bloede vermoord. De komende dagen zal er veel gespeculeerd worden over de drijfveer van de 26-jarige Amsterdammer die van deze moord wordt verdacht. Ook nu was de overheid beducht voor rellen die zouden kunnen uitbreken. Daarom werden op de avond van die dinsdag de toegangen tot het Binnenhof afgegrendeld. Daar braken immers op de avond van 6 mei 2002 hevige rellen uit na de moord op Pim Fortuyn, van wie van Gogh een groot bewonderaar was. De moslingemeenschap in ons land heeft in alle mogelijke bewoordingen laten weten dat de moord op van Gogh een daad is van een gek. Anderen spreken van het zoveelste bewijs van de verzuivering van onze samenleving. Bijna 20.000 mensen namen deel aan een 'kabaalwake', een variant op de inmiddels bekende stille tochten, in Amsterdam, waarin men met oorverdovend lawaai in een kakofonie van geluid zijn ongenoegen toonde over de moord op van Gogh. Verschrikkelijke gebeurtenis. Een mens, want dat was Theo van Gogh, ondanks zijn controversiële en godslasterlijke uitspraken, voor wie het in een ogenblik eeuwigheid is geworden. Hij moest verschijnen voor de Rechter van hemel en aarde.

Geciviliseerdheid

In de reacties in de pers vielen me twee dingen op, die voor mijn idee zo krom zijn dat ik niet kan nalaten er de aandacht op te vestigen. De eerste is een opmerking van van Gogh zelf, die toen de eerste fragmenten van de door hem gemaakte film 'Submission' waren verschenen in verband met de dreigbrieven die hij kreeg, werd aangeraden zich te laten beveiligen. Zijn antwoord was: "Het laat alleen maar zien hoe bedrevend het peil van de geciviliseerdheid is in sommige kringen. Ik laat me door dat soort mensen de mond niet snoeren."

Van Gogh sprak over het peil van geciviliseerdheid. Maar is het niet zo dat het peil van geciviliseerdheid in een land mede wordt bepaald door hoe de een over de ander denkt en schrijft? Haalt onnodig kwetsend schrijven en spreken over anderen en over de opvattingen van anderen dat peil niet naar beneden, ook al wordt dat dan gedaan onder het mom van zich op te werpen als een behoeder van de vrijheid van meningsuiting? Betekent vrijheid van meningsuiting dan dat men alles maar kan zeggen wat men wil en wat voor in de mond komt? Moet dan alles maar straffeloos worden toegelaten met een beroep op de vrijheid van meningsuiting? Is men dan in andere gevallen, waarin die vrijheid van meningsuiting in het geding is, dan

zo tolerant? Ten aanzien van godsdienst mag men kennelijk alles zeggen vandaag. Maar als het gaat om opvattingen over huwelijk en gezin die hun grond vinden in het Woord van God, wordt het gebruik van het grondrecht van vrijheid van meningsuiting aan banden gelegd door de beschuldiging van discriminatie. Moeten de beschuldigers van ongeciviliseerdheid niet eens de hand in eigen boezem steken? Wordt die ongeciviliseerdheid niet ook door henzelf in de hand gewerkt?

Fatsoen

Het tweede wat me in de reacties in de pers opviel was het volgende. Een collega van van Gogh, cineast Eddy Terstall, zei dat de kogel kwam van een religieus fascist, een crimineel. Het zou volgens hem een "gotspe" (onbeschaamde brutaliteit, WS) zijn als autochtoon extreemrechts de moord op van Gogh zou misbruiken. "We moeten ons niet uit elkaar laten spelen. Het belangrijkste dat ons te doen staat is de radicale elementen te excommuniceren uit de gemeenschap van fatsoenlijke mensen." Het zou me echter niet verbazen als de dader van deze moord zal gaan beweren dat hij nu juist gedaan heeft waar Terstall voor pleit. Want heeft Van Gogh, die gruwde van het christendom en eveneens van de islam, niet zelf de grenzen van het toelaatbare, die zouden moeten gelden in een gemeenschap van fatsoenlijke mensen, overschreden? Hij deinsde er niet voor terug grove vloeken te uiten of met de Heere Jezus te spotten op een gruwelijke manier. We zullen de wijze waarop hij dat deed hier maar niet weergeven. Hij grotsierde in scheldkanonnades en uitte op allerlei wijze zijn diepe haat tegen moslims.

Kamerleden houden hun hart vast dat, net als bij de moord op Pim Fortuyn, bij deze moord de vrijheid van meningsuiting in het geding is. Als mensen vanwege hun uitspraken hun leven niet meer zeker zijn, is er iets fundamenteels mis. Dat zal waar zijn. Moord kan nooit worden gerechtvaardigd, ook niet met het motief dat het slachtoffer dingen deed die naar de opvatting van sommigen niet door de beugel kunnen of dingen schreef of sprak waardoor anderen tot in het diepst van hun ziel worden gekwetst. De taak om daar tegen op te treden ligt bij de over-

heid als Gods dienaar, ons ten goede. Ik wil er heel duidelijk in zijn dat moord niet kan worden gerechtvaardigd door welk motief dan ook. En dat radicale elementen die daar anders over denken en het recht in eigen hand denken te kunnen nemen, streng gestraft moeten worden, daarover mag ook geen misverstand bestaan. De discussie over waarden en normen moge dan helaas afzakken tot het niveau van 'fatsoen moet men doen', toch is dat ook waar. Fatsoen moet men doen. Niet alles mag wat kan. In een democratische samenleving is het van fundamenteel belang dat andersdenkenden met respect worden tegemoet getreden. Er zijn grenzen aan de vrijheid van meningsuiting. Elk recht heeft een keerzijde, schept verplichtingen. Dat heeft Van Gogh uit het oog verloren. En hij niet alleen. Af-schuwelijke en zeer kwetsende uitlatingen over de islam spelen alleen extreemrechtse radicale elementen in de kaart. Het is een groot misverstand om te denken dat men daar-door die elementen uitschakelt en de vrijheid van meningsuiting bevoor-

dert. Radicale elementen laten zich hierdoor niet tegenhouden, onder autochtonen en onder allochtonen niet. Niet voor niets is er sprake van een groeiende angst onder Marokkanen en moslims. De vermoedelijke moordenaar heeft immers ook de Marokkaanse nationaliteit.

De samenleving verruwt en verloedert. Politici roepen in koor dat er wat aan gedaan moet worden. Maar concrete maatregelen blijven uit. Die kunnen ook niet op regeringsniveau worden genomen. Die beginnen bij onszelf. Die beginnen in de gezinnen. Die beginnen in de opvoeding van de jeugd en het hen bijbrengen van waarden en normen die hun grond vinden in het Woord van God. Want wie God verlaat, heeft smart op smart te vrezen. Het gebed is nodig: "Heere, waarom doet Gij ons van Uw wegen dwalen, waarom verstokt Gij ons hart, dat wij U niet vrezen? Keer weder om Uwer knechten wil, de stammen Uws erdeels."

Capelle aan den IJssel,
ds. W. Silfhout.

werk van Christus kan de Heere in Zijn almacht kruizen in het leven heiligen en stellen tot eeuwige zegen.

Geheiligd kruis

De eerste vrucht van dat heiligen van het kruis is dat een mens het met de Heere eens wordt en zich met lichaam en ziel en met al zijn lijden aan Hem gaat toevertrouwen. Heiligen betekent ook dat het kruis mij brengt tot een aangebonden leven aan Gods genadetroon. Dan kan de mens al zo blij worden als hij merkt dat God hoort, Zijn oor neigt. We kunnen zo gefixeerd zijn op de verhoring van onze gebeden dat we wel eens vergeten dat het al zo groot is dat God hóórt. En als Hij in het lijden een geopende hemel geeft, omdat Hij hoort, dan kan er in de omstandigheden soms niets veranderen maar in de mens zelf zoveel. Te ervaren dat de Heere van me afweet doet buigen en geeft een zich toevertrouwen aan Zijn leiding. Lijden wordt dan kastijding, die wel pijn doet, maar die toch aan de Heere verbindt en dat geeft zoetheid.

Wie op die plaats mag komen, wordt verlost van veel kramp. Het wonder van genade gaat dan vele malen uitstijgen boven alle wonderen die Hij in Zijn almacht zou kunnen verrichten om mijn lijden weg te nemen. Voorwerp te zijn van Zijn genade heeft eeuwigheidswaarde, voorwerp te zijn van alleen Zijn almacht kan mij toch buiten de zaligheid doen blijven. Gods weg in het lijden kan dan een donkere weg zijn, maar dan mag geloofd worden dat het Zijn weg met mij is. En als dan geloof mag worden beoefend, komt er rust in het hart en overgave. Het grootste wonder is dat Hij door Zijn Geest mij wilde brengen bij Hem Die gekomen is om te zoeken en zalig te maken dat verloren is.

Als in het lijden er het goede zicht mag komen op Gods almacht en Zijn vrijmacht, dan komt er een besef van eigen nietigheid, van afhankelijkheid van de Heere, van een in ootmoed buigen voor en onder Hem, maar ook van een mogen ervaren dat Hij goed, wijs en barmhartig is. Dan ga ik ook mijn verantwoordelijkheid kennen om dat te doen wat in Gods voorzienigheid op mijn kruisweg komt,

Alle macht!

Over Gods onbegrensde macht en genade

(slot)

Gods almacht in dienst van Zijn genade

God heeft als Schepper de wereld geschapen en Hij onderhoudt al het geschapene door Zijn voorzienigheid. Niemand kan zich buiten Zijn bestuur begeven. Door onze val in het paradijs vergeten wij zo vaak wat Gods doel met deze wereld is en met de mens in het bijzonder. Gods doel met de mens is dat hij zal leven tot Zijn eer. De val heeft de mens echter gemaakt tot een eerover van God en tot een zoeker van eigen eer. En nu wil de mens zo vaak God gebruiken om de nood in zijn leven voor de tijd op te lossen.

Lijden is zo pijnlijk, dat wij er Gods straffende hand zo in kunnen ervaren en menen dat de Heere onze ondergang zoekt. Toch heeft God met alles wat Hij doet altijd het behoud van de mens op het

oog. Hij heeft geen lust in de ondergang maar wel in de bekering van de mens. Sinds de Heere in Genesis 3 de weg tot behoud heeft bekend gemaakt, is Hij bezig om door alles heen zondaren te brengen tot de kennis van de zaligheid. Zijn almacht, al Zijn handelen met de mens, stelt de Heere in dienst van Zijn genade.

Boven alles wat de mens wedervaart, blijft altijd staan dat God Zijn Zoon in de wereld gezonden heeft. En Christus is de weg van lijden en sterven gegaan om voor een volk de zaligheid te gaan verdienen. Ons lijden kan zo zinloos lijken voor onze waarneming, zo zonder vruchten. Het lijden van Christus had grote betekenis en zin, want door Zijn lijden en sterven zal Gods welbehagen gelukkig voortgaan. In Christus kan God Zich een genadig en barmhartig God betonen. Als vrucht van het

onder biddend opzien of het mag meewerken tot verlichting van mijn lijden, maar bovenal dat het mijn zaligheid niet in de weg zal staan.

Gods almacht als rustpunt en troost

Paulus heeft in zijn leven persoonlijk veel van de Heere mogen leren en hij heeft het ook, door de leiding van de Heilige Geest, tot lering en onderwijs te boek mogen stellen. Paulus heeft Gods almacht ervaren toen de Heere hem stil zette op de weg naar Damaskus en tot bekering bracht. In alle toonaarden heeft Paulus bezongen de genade in Christus Jezus, genade die alleen in de weg van het geloof en niet in de weg van de werken verkregen wordt. De rechtvaardiging van de goddeloze is een centraal thema geweest in heel zijn prediking, maar ook dat Christus nodig is tot heiligmaking. Hij kon roemen in het kruis tot verzoening van de zonden, maar ook roemen in de opstanding tot vernieuwing van het leven. Hij getuigde dat Christus zijn leven was en dat dit aardse leven voor hem een door-gang was naar een beter vaderland, de eeuwige heerlijkheid. Paulus bezag alles in zijn leven vanuit het perspectief van de eeuwigheid. Hij leefde met een gezicht op de toekomst en in de hoop van het eeuwige leven. In dat licht bezag hij alles wat hem in zijn leven aan lijden overkwam en dat was nogal wat!

De vijf schakels van Romeinen 5

In Romeinen 5 gaat hij ons meedelen hoe hij met lijden door genade mag omgaan. Hij noemt in dit hoofdstuk het lijden *verdrukkingen*. Paulus grijpt in Romeinen 5 terug op de voorgaande hoofdstukken en noemt dan als vrucht van genade de vrede met God door Jezus Christus. Gerechtvaardigd als een goddeloze, mag hij nu kennen de vrede Gods die alle verstand te boven gaat. Als tweede vrucht noemt hij de 'toeleiding tot deze genade'. Hij mag in Christus weer een toegang hebben tot God, door de Heilige Geest daartoe geleid. Als derde vrucht noemt hij de genade van 'het roemen in de hoop der heerlijkheid Gods'. Grote en heerlijke zaken brengt

Paulus hier onder woorden. Is Paulus nog wel in de wereld of is hij verheven boven het stof, door zo te spreken? Nee, hij spreekt zo terwijl hij in zijn dagelijks leven omringd wordt door lijden en verdrukkingen. De verdrukkingen in zijn leven zijn vele. Maar, o wonder van genade, de verdrukkingen hebben hem gebracht tot... roemen in de verdrukkingen. Hij beschrijft in Romeinen 5:3-5 stapsgewijs hoe dat mogelijk is, roemen in verdrukking. In een keten van vijf schakels houdt hij ons voor hoe dat roemen in de verdrukking in zijn leven praktijk is geworden.

De eerste schakel is het ondergaan van *verdrukkingen*. Paulus onderging in zijn leven de verdrukkingen, uitwendig en inwendig. Verdrukkingen kunnen verstik-kend zijn, ons tot opstand brengen of er ons in onder doen gaan. Hoe zag Paulus de verdrukkingen? Hij zag er Gods hand in en hij zag dat de Heere ze hem gaf tot beproe-ving, hem ten goede. Door de verdrukkingen heen mocht hij er iets uit leren. Dit is de tweede schakel: "wetende dat de verdrukking *lijdzaamheid* werkt". De kanttekening hierbij zegt dat Paulus niet door de verdrukking zelf, maar door Christus dit heeft geleerd. Christus kwam in de verdrukking mee in Zijn genade. Lijdzaamheid was hetgeen Paulus daardoor leerde. Lijdzaamheid is wat anders dan berusting of lijdelijkheid. Het is verdraagzaamheid, dragen wat God oplegt. Deze lijdzaamheid moet geleerd worden. Dat vraagt oefening en gaat gepaard met vallen en opstaan. De verdrukking *wérkt*, dat betekent: brengt voort. Het brengt bij Paulus voort dat hij door de verdrukking heen mag zien op Gods hand erin en dat geeft onderwerping. Gods hand te zien in de verdrukking, sluit ook alle toeval uit. Dan kunnen we dragen, verdragen en gaan we begrijpen dat God in ons leven een weg van beproeving legt.

Maar de lijdzaamheid werkt op zijn beurt ook weer wat uit, namelijk *bevinding* (de derde schakel). Bevinding betekent hier in Romeinen 5 letterlijk ondervinding of ervaring. De ondervinding is dan dat we meer gaan leren wie en wat we zelf zijn. De bevinding leidt tot diepere ontdekkingen van onszelf.

De bevinding leert ook in deze weg ondervinden wie God is. Dan gaan we zien dat de Heere alleen wijs is omdat Hij weet wat ik nodig heb. Ook gaan we dan zien Zijn kracht die in onze zwakheid wordt volbracht. Bovenal gaan we de Heere bewonderen in Zijn goedertierenheid. Hij is goed in Zijn geven en in Zijn nemen. Ook gaan we ondervinden hoe groot Gods lankmoedigheid is. Schoon zwaar getergd, is Hij toch lankmoedig en genadig.

Zo blijft de bevinding niet vruchteloos, maar leidt tot de *hoop*, de vierde schakel. Vanuit de bevinding komt op de hoop. De hoop richt zich op de toekomst. Paulus bedoelt hier niet een ijdele of valse hoop. Wel bedoelt hij de hoop die gebaseerd is op Gods trouw in het verleden en heden. En als God tot hiertoe gedragen en verdragen heeft, dan durft de bevinding ook vooruit te kijken. Dan wordt de hoop verlevendigd. Die verlevendiging van de hoop vindt zijn grond in Gods zorgende hand. Hoe moeilijk omstandigheden ook zijn, Hij zorgt en Hij leidt, want Hij staat boven de verdrukkingen. En als God, de Almachtige, zorgt, dan gaat het altijd goed, hoe het ook gaat. Paulus mocht in de verdrukkingen God overhouden en hij wist dat God nooit beschaamd maakt degene die op Hem vertrouwt.

Tenslotte gaat Paulus uitleggen waarom hij zo zeker durft te spreken over de hoop die niet beschaamt. Dan komt de vijfde schakel, de *liefde Gods*. Hij zegt: "... omdat de liefde Gods in onze harten is uitgestort". Paulus spreekt hier niet over zijn liefde tot God. De liefde van Gods kinderen tot God kan zo gering zijn en verflauwen, zo op en neer gaan. Paulus spreekt hier over de liefde van God. Dat is die onveranderlijke, eeuwige liefde Gods waarin verankerd ligt de zaligheid van Gods kinderen. De liefde Gods in Zijn verkiezing, in de zending van Zijn Zoon, en in de toebrenging door de Heilige Geest. Deze liefde Gods komt op uit Gods welbehagen en doet alle dingen medewerken ten goede degenen die naar Zijn voornemen geroepen zijn. Paulus mag zeggen: "omdat de liefde Gods in onze harten is uitgestort". Dat wijst op overvloed.

In de verdrukkingen houdt Paulus de liefde Gods over en dat maakt dat hij kan, mag en moet roemen in de verdrukkingen.

Gods almacht heeft hem getrokken en leidt hem nog en doet hem verdrukkingen ondergaan. Maar die almacht Gods doet hem ook ervaren de liefde Gods als rustpunt en troost. Calvijn zegt bij dit gedeelte

dat God de druk als een zoete speerij aangenaam maakt. Wie zo roemt als Paulus, wil van zijn weg in het lijden iets af hebben. Door de verdrukkingen heen, in de weg van lijdzaamheid, bevinding en hoop, mag Paulus rust en troost vinden in God en Zijn liefde.

Rijssen,

ds A. Schreuder

een been verloor. Even verderop kwam hij aan de grond; zijn toestel kwam nog een paar honderd meter verder. De zwaargewonde piloot overleefde het niet. Een Genemuidenaar vertelde later dat hij schuin tegenover ouderling A.J. van Dijk woonde. „Als het onweerde of als er luchtalarm was, vluchtten we als kinderen naar zijn huisje. Hij was een bekeerde man, dus we dachten dat ons bij hem niets zou overkomen.”

De strik ontkomen

De Gereformeerde Gemeenten in oorlogstijd

(2)

Benarde tijden

Nederland moest capituleren. Op de avond van die 15e mei kwam de gemeente van Nunspeet bijeen. Ds. Fraanje, die als evacué in Nunspeet verbleef, sprak over 1 Petrus 5:6: „Vernedert u dan onder de krachtige hand Gods, opdat Hij u verhoge te Zijner tijd.” Vijf jaar zuchtte ons land onder het Duitse juk. „O dominee, wat drukt 's Heeren hand zwaar op ons en op ons arme vaderland en volk,” schreef Mientje Vrijdag vanuit Rijssen aan ds. M. Heikoop in Utrecht. „(Het) Is u en ons toch niet onverhoeds overvallen, de Heere zelf had ons erop voorbereid. Och, dat wij en ons volk ons keren mochten tot Dien, die ons slaat en dat wij Hem mochten zoeken en dat met vasten en geweent en bitter rouwklagen over onze zonden, want gewisselijk, dan zal de Heere Zijn beloften vervullen: Dan zal Ik tot u wederkeren. Maar ach, geliefde, wij zien niets van deze tekenen, nog is ons volk geen schuldig volk, wel een bijten in de roede en geklaag en veel gekerm en zo ziet het er naar uit, als we onze ogen niet sluiten, dat de Heere door zal moeten trekken. De Heere toch kan Zijn genade niet kwijt dan aan een schuldig volk.”

De classis Barneveld had daags voor het uitbreken van de oorlog vergaderd. Toen de broeders voor het eerst in oorlogstijd bijeenkwamen, zei ds. H. Ligtenberg sr.: „Wat is er niet veel gebeurd sinds de vorige Classis. God spreekt in Zijn Machtigheid en Heiligheid in deze ontzaglijke tijden.” Ook in de kerkenraadsnotulen uit de oorlogsjaren zijn opmerkingen over het tijdsgewricht te vinden. Men was wel voorzichtig in wat men opschreef, zeker als er bijvoorbeeld iemand

ondergedoken was. In Rhenen ontbreken de vijf oorlogsjaren zelfs geheel in het notulenboek. Het stemde Gods kinderen wel eens tot verootmoediging als de Heere nog niet doortrok. „Hier in de buurt zijn weer bommen gevallen. Het was mij een wonder dat ze hier in Sodom niet vielen,” schreef Mientje Vrijdag in 1941 aan de Scherpenzeelse ouderling B. Roest. En in een volgende brief: „Een ieder klage vanwege zijn zonden. En dan in zoo een betekenissenvolle tijd als nu, waarin de oordeelen des Allerhoogsten de aarde komen benauwen.”

Bewaring

Ds. W.C. Lamain maande zijn gemeente in Rotterdam-Zuid meermalen om de stad niet te verlaten: een mens moet overal bewaard worden. Voor zichzelf mocht hij weten: „De Heere heeft me laten zien dat er geen scherf door mijn ruiten zal gaan.” Er kwamen wel scherven op het balkon, maar niet één door de ramen. Ook op het platteland was het lang niet veilig. Ds. Chr. van de Woestijne van Ridderkerk werd in 1942 in rouw gedompeld toen een Engelse bommenwerper brandend neerstortte op het huis van zijn schoonfamilie in Wemeldinge. Zeven familieleden kwamen in de vlammen om.

Een luchtgevecht boven de kerk van Terwolde-De Vecht, midden in het vredige boerenland, joeg de kerkgangers schrik aan. Een Duits en een Amerikaans vliegtuig bestookten elkaar en het Amerikaanse toestel werd getroffen. Kerkgangers die inmiddels buiten stonden, zagen dat het toestel hoogte verloor. Een van de vliegers bengelde er onderaan, doordat zijn parachute was blijven haken. Het toestel scheerde over een boom, waarbij de piloot

Gedwongen vertrek

Langs de kust wierpen de Duitsers de Westwall op: versperringen die een geallieerde invasie moesten bemoeilijken. Daarvoor werd in plaatsen als Scheveningen en Katwijk een deel van het dorp afgebroken. Gelukkig bleef de monumentale kerk van de Gereformeerde Gemeente in Scheveningen behouden. De gemeente hield bijna drie jaar geen diensten, omdat de meeste leden elders verbleven. Ook een aantal gemeenteleden uit 's-Gravenzande en uit Zeeuwse kustgemeenten moest elders onderdak zoeken. De predikanten moesten soms moeite doen om een vergunning te bemachtigen als ze de gemeenten op de eilanden wilden bezoeken.

Van alle Nederlandse steden werd Vlissingen het vaakst gebombardeerd; gemiddeld eens in de drie weken. Nogal wat gezinnen verbleven daarom elders op het eiland. De andere Walcherse gemeenten steunden de Vlissingse diaconie met collecten en giften. In 1941 werd de vergadering van de Noordelijke Particuliere Synode wegens de tijdsomstandigheden afgelast. Vanwege de moeilijke reisgelegenheid stelden de classes Goes en Rotterdam hun kerkvisitaties uit. De gemeenten Goudswaard, Nieuw-Beijerland en Oud-Beijerland stapten in 1942 van de classis Dordrecht over naar de classis Rotterdam, omdat ze Dordrecht niet meer konden bereiken. Omdat vrijwel niemand meer over een auto beschikte, vergaderde de classis Barneveld in de spoorwegknooppunten Zwolle en Amersfoort.

Schaarste

Nederlands-Indië werd begin 1942 door de Japanners veroverd. Ook daar moesten mensen tegen wil en dank hun huis verlaten. N. Bertram (later diaken in Carterton, Nieuw-Zeeland) was een van de vele Nederlanders die in een 'jappenkamp' geïnterneerd werden. In Nederland waren de meeste

mensen wel vrij, maar ze ondervonden de oorlog toch aan den lijve. De belangrijkste levensbehoeften werden steeds schaarser. Over het dagelijkse bestaan lag een grauwe floers.

Voor evangelist J. van de Panne werd het reizen zo moeilijk, dat de commissie voor de inwendige zending van de Zuidelijke Particuliere Synode meermalen besloot het werk voorlopig stop te zetten. Het rapport van de commissie aan de Particuliere Synode bevatte in 1941 naast een financieel overzicht slechts één zin: „Door de droeve tijdsomstandigheden kan niet gedaan worden, wat de Commissie gaarne had willen doen.” Op beperkte schaal probeerde Van de Panne toch nog door te gaan met de evangelisatiearbeid, vooral in de omgeving van Bergen op Zoom en Roosendaal. Dat was niet ver van zijn woonplaats Oud-Vossemeer. De commissie ging voor hem op zoek naar... fietsbanden. Die waren schaars geworden. En wat was er op den duur niet schaars? Papier bijvoorbeeld, en daardoor konden er nauwelijks theologische boeken worden gedrukt. De kerkelijke vergaderingen spraken over „moeilijkheden die er zich opdoen tot het verkrijgen van Avondmaalwijn.” En de textielschaarste bemoeilijkt het werk van de vrouwenverenigingen.

Bemoeienis van de bezetter

De bezetter liet de kerk niet met rust. In meerdere gemeenten eisten de Duitsers de kerkelijke gebouwen op om er soldaten in onder te brengen. Bidden voor het koningshuis mocht niet meer. Soms zaten er verraders tussen het kerkvolk. Niet elke Duitser kwam overigens als luistervink of voor het ronselen van arbeidskrachten. Ds. J. van den Berg uit Krabbendijke preekte eens, met het oog op een protestantse officier uit Duitsland die regelmatig onder zijn gehoor zat, over Cornelius, de Romeinse hoofdman, „godzalig en vrezende God, met geheel zijn huis, (...) en God geduriglijk biddende.” De kerken moesten verduisterd worden. En dat gold voor alle gebouwen, zodat het op straat aardedonker was. De kerkenraad van Lisse schafte vier zaklantaarns aan, zodat de ouderlingen de weg konden vinden als ze op huisbezoek gingen. Naar voorbeeld van Duitsland wilde de bezetter Winterhulp opzetten: sociaal dienstbetoon, maar feitelijk een propagandamiddel van de NSB, die andere hulpverleningsorganisaties uitschakelde. De bezetter vroeg daarvoor mede-

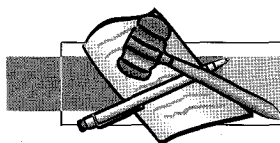
werking van de diaconieën en inzage in het collecteplan. De deputaten bij de hoge overheid dienden echter bezwaren in tegen deze maatregel en adviseerden de kerkenraden geen informatie te verstrekken. In Zeist stuurde de NSB-loco-burgemeester in mei 1942 de SS af op diaken J. van Bochove, die de gezamenlijke afwijzing van de Winterhulp door de kerken van Zeist had georganiseerd. Van Bochove wist zijn huis net op tijd te ontvluchten. Ds. Kok hielp hem aan onderduikadressen. De bezetter riep ook ds. Bel, ds. Kersten, ds. Lamain en ds. Verhagen op het matje. Ds. Lamain en ds. Verhagen kregen een berisping omdat ze voor het koningshuis gebeden hadden. En ds. Kersten liet dat ook niet na, getuigde hij vrijmoedig toen hij door de Duitsers onderhanden werd genomen over de inhoud van De Banier. Ds. Bel zat een dag en een nacht gevangen

in Middelharnis, omdat hij had gebeden of de geallieerde strijdkrachten de overwinning mochten behalen. Hij was ook actief in het verzet, en dat gold voor tal van gemeenteleden. De latere predikanten Bregman en Karens sr. zaten samen in de verzetsploeg van Zoetermeer en ds. Kok verborg in de kerk van Veenendaal enkele Engelse vliegeniers van wie het toestel neergeschoten was. Weinig gemeenteleden waren Duitsgezind. Dat bleek toen een catechisant in Haamstede Psalm 79:1 (ber. Datheen) opgaf. Het zingen van catechisanten beperkt zich soms tot enig dof gemurmel, maar nu zong iedereen uit volle borst mee: „De heid'nen zijn in Uw erfdeel gevallen...”

(wordt vervolgd)

Scherpenzeel

L. Vogelaar

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

te Groningen:

ds. B. van der Heiden te Alblasserdam;

te Stolwijk:

ds. D. de Wit te Nieuw-Beijerland.

Bedankt:

voor H. I. Ambacht:

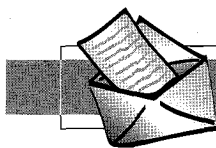
ds. G. Clements te Gouda.

AANGEPASTE KERKDIENT

TE URK

D.V. **zaterdag 13 november a.s.** zal er in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Urk een aangepaste kerkdienst voor mensen met een verstandelijke handicap worden gehouden. In deze dienst hoopt voor te gaan: ds. A. Schot. Hij hoopt te spreken over: Mefiboseth en David, n.a.v. 2 Samuël 9:5 t/m 8.

De dienst begint om 14.30 uur. Iedereen is van harte welkom.

Berichten

ZENDINGSBIJEENKOMST IN RIJSSEN

Op D.V. **zaterdag 20 november a.s.** zal onder leiding van ds. J. Karels de 36e zendingsbijeenkomst worden gehouden. Locatie: kerk Geref. Gemeente van Rijssen-West ("De Tabernakel"). Aanvang: 14.30 uur.

Het programma vermeldt o.a.: opening door ds. J. Karels, verhaal door dhr. W. Visser, zang door het jeugdkoor "Jubilate" en aanbieding van de opbrengsten van de Rijssense zendingsactiviteiten door de vrouwenvereniging "Dorkas-Noord", de zendingscommissie en de scholen, aan een afgevaardigde van het zendingsbureau.

DISTRICTSBIJEENKOMSTEN JBGG District Flakkee -16 - Middelharnis

D.V. op **vrijdag 19 november 2004** zal een -16 districtsavond van het district Flakkee worden gehouden in de kerk van de Geref. Gemeente van Middelharnis, Chr. de Vrieslaan 40. Aanvang: **half acht**.

Dhr. J. de Koning van de GBS zal dia's laten zien over: "**De geschiedenis van de Bijbel**". Tevens zal hij iets vertellen over het werk van de GBS.

District Flakkee +16 - Ouddorp

Op D.V. **zaterdag 27 november 2004** zal een +16 districtsavond van het district Flakkee worden gehouden in de kerk van

de Geref. Gemeente van Ouddorp, Spaan-
seweg 13. Aanvang: **half acht**.
Dhr. G. Roos zal dan spreken over de
moderne media. Het thema voor deze
avond is: **"De beste filter"**.

District Noord-West -16/+16

- Amsterdam

Op D.V. vrijdag **26 november a.s.** zal er
een districtsavond worden gehouden in
Amsterdam (kerkgebouw Geref. Gemeen-
te, Melkweg 16).

Dhr. P. Eikelboom hoopt een inleiding te
houden over: **"Jij en de ander"**. Aanvang:
19.45 uur.

District Oost +16 - Apeldoorn

Dit district belegt op D.V. zaterdag **11
december** een districtsavond in de kerk
van de Geref. Gemeente van Apeldoorn,
Graaf van Lijndenlaan 9. Sprekers zijn:
dhr. A.F. van Toor en mw. M.J. Blok-den
Hollander. De titel van hun inleiding is:
"Waar is God?" Aanvang: 19.30 uur.

District Zuid +16 - Vlissingen

Dhr. H. van Groningen, directeur van "De
Vluchtheuvel", hoopt op D.V. zaterdag **20
november a.s.** te spreken op de dan te hou-
den districtsavond van het district Zuid.
Het thema is: "Jongeren in nood... jou een
zorg?" Deze bijeenkomst wordt gehouden
in de kerk van de Geref. Gemeente van
Vlissingen, Marnixplein 41, West-Souburg.
Aanvang: 19.30 uur. Er zal een collecte
voor "De Vluchtheuvel" worden gehouden.

OPVOEDINGSONDERSTEUNINGS- AVONDEN IN APELDOORN EN ZEIST

De Jeugdbond van de Geref. Gemeenten
organiseert een opvoedingsondersteunings-
avond over "Media, gezin en gewetensvor-
ming" in: **Apeldoorn op D.V. dinsdag 16
november a.s.**, locatie: kerk Geref.
Gemeente, Graaf van Lijndenlaan 9; **Zeist
op D.V. dinsdag 23 november a.s.**, locatie:
Rehobothkerk van de Geref. Gemeente,
Joubertlaan 5 (hoek Bergweg).
Presentatie mogelijkheden en ontwikkelin-
gen moderne media door R. de Jong (in
Apeldoorn) en door A.P.A. Overbeeke (in
Zeist). Lezing over gewetensvorming en
mediale opvoeding bij oudere schoolkinde-
ren en tieners door J. Otte (in **Apeldoorn**)
en door J.H. Mauritz (in **Zeist**).
Samen nadenken over en bespreken van
concrete situaties van de begeleiding van
jongeren in de huidige beeldcultuur.
Aanmelden bij JBG, tel. 0348-489948 of
jms.v.horssen@jbgg.nl. Aanvang: 19.45
uur, Sluiting: 22.00 uur.

JUBILEUMAVOND +16 JV CAPELLE A/D IJSSEL

D.V. zaterdag **20 november a.s.** hoopt de
+16 jeugdvereniging "Onderzoekt de
Schriften" te Capelle-Middelwatering haar
60-jarig jubileum te herdenken met een
beziensbijeenkomst. Ds. W. Visscher en
Sandor van Leeuwen hopen dan te spreken
over het thema: "Verschuivende fronten.

Door zoekende jeugd; voor een zoekende
kerk". De avond staat onder leiding van ds.
W. Silfhout. Locatie: Elimkerk, Capelle a/d
IJssel, Merellaan 346. Aanvang: 19.45 uur.

ZANGAVONDEN

Alblasserdam

De gezamenlijke jeugdverenigingen van de
Geref. Gemeente te Alblasserdam organi-
seren op D.V. zaterdag **4 december a.s.** een
psalmzangavond "met traditionele boven-
stem". Rond het thema: "Uitzien en ver-
wachten" zullen er verschillende psalmen
(berijming 1773 en Datheen) worden
gezongen. Daarnaast zullen er twee muzi-
kale intermezzo's worden uitgevoerd door
leden van de verenigingen. Leiding en
meditatie door: ds. B. van der Heiden. Van
deze avond zal een CD-opname worden
gemaakt. Er wordt een collecte gehouden
t.b.v. de verbouw van het kerkgebouw.
Locatie: kerk Geref. Gemeente, Planta-
geweg 172. Aanvang: 19.30 uur.

Dordrecht

Het mannenkoor "Elim" uit 's-Graven-
polder, dat dit jaar zijn 10-jarig jubileum
viert, organiseert op D.V. **20 november a.s.**
een Zeeuwse zangavond in de Augustijnen-
kerk te Dordrecht, Voorstraat 216. Deze
avond wordt belegd t.b.v. de jubileumactie
die dit koor houdt voor de Commissie
Vakantieweken gehandicapten van de
Geref. Gemeenten.

Aan deze avond wordt ook door o.a. het
gemengd koor "Asaf" uit Goes medewer-
king verleend. De samenzang bestaat uit
psalmen van Datheen. Ds. J. Schipper
hoopt de avond te openen. Aanvang: 19.30
uur. De toegangsprijs is: € 3,- p/p, kinde-
ren tot 12 jr.: € 1,50.

Middelburg-Centrum

Op D.V. zaterdag **20 november a.s.** is er in
de kerk van de Geref. Gemeente te
Middelburg-C een koor- en samenzang-
avond. Aanvang: 19.30 uur. Medewerking
verlenen: het jeugdkoor "Jedid-Jah" uit 's-
Gravenpolder, het gemengd koor "Con
Amore" uit Meliskerke en het gemengd
koor "Sursum Corda" uit Middelburg-C.

De collecte is bestemd voor het busproject
van Siloah. Het betreft de aanschaf van een
nieuwe rolstoelbus voor het gezinsverv-
angend tehuis **De Beukelaar** te 's-Graven-
polder, waarin 24 mensen met een verstan-
delijke handicap wonen, waarvan er enkele
meervoudig gehandicapt zijn. In de aan-
schafkosten van deze bus verleent de over-
heid **geen** subsidie.

Houten

Op D.V. **27 november a.s.** zal er een
psalmzangavond gehouden worden in de
kerk van de Geref. Gemeente te Houten,
Poldermolen 1, t.b.v. de zending van de
Geref. Gemeenten.

Nadat ds. J.S. van der Net de avond zal heb-
ben geopend, zal dhr. A. van Kranenburg

een appèlwoord spreken. Jong Talent ver-
zorgt een muzikaal intermezzo.

De avond begint om 19.45 uur en zal onge-
veer 21.15 uur worden gesloten door dhr.
B.J. Zijl.

Er zal een collecte t.b.v. het zendingswerk
worden gehouden.

STEUN HOORNBEECK COLLEGE

Het Hoornbeeck College – de enige
reformatorische school voor middelbaar
beroepsonderwijs in Nederland – kampt
met een financieringstekort als gevolg
van de enorme groei die de school door-
maakt. Het Hoornbeeck College ont-
vangt namelijk subsidie op basis van het
lagere aantal studenten van twee jaar
terug.

Alle kerkenraden, ouders/verzorgers
van studenten en andere belanghebben-
den ontvingen van de Stichting
Steunfonds Hoornbeeck College een
verzoek om financiële steun te verlenen.
Omdat het hier beroepsonderwijs betreft
van onze kinderen, doen we als stich-
tingsbestuur een beroep op uw milddadig-
heid. Met uw financiële steun aan
het reformatorisch onderwijs geeft u
praktische invulling aan het "onderwij-
zen, doen en helpen onderwijzen".

JAARVERGADERING GOLV

Op D.V. zaterdag **20 november a.s.** hoopt
de Gereformeerde Onderwijzers- en
Lerarenvereniging (GOLV) haar jaarverg-
adering te houden in het gebouw Gamma
van het Driestar College te Gouda.
Aanvang: **9.30 uur**.

Centraal zal staan het thema: "TOERUS-
TING EN VORMING. Tasten tussen nood-
zaak en begrenzing!"

Referent is: dr. W. Fieret, voorzitter centra-
le directie van het Van Lodensteincollege te
Amersfoort. Co-referent is: ds. L.W. van
der Meij, Chr. Geref. predikant te Drie-
bergen.

Ook zullen enkele huishoudelijke zaken
behandeld worden en zal afscheid worden
genomen van onze voorzitter. Afsluitend
willen we gezamenlijk een lunch gebrui-
ken.

A. Karens, voorzitter.

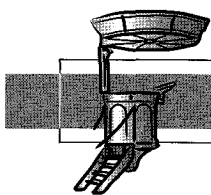
A. Hoogendoorn, secretaris.

PROMOTIE

Op vrijdag 5 november jl. mocht ons
gemeentelid, dhr. E. Dijkgraaf, zijn proef-
schrift: "Regulating the Dutch Waste
Market" ter verkrijging van de graad van
doctor, verdedigen aan de Erasmus
Universiteit te Rotterdam.

Van harte willen wij hem hiermee felicite-
ren en hem toewensen wat hij voorafgaand
aan zijn proefschrift in zijn dankwoord ver-
meldde, te mogen eindigen in Hem, Die de
Bron is van alle wijsheid.

De kerkenraad van de Geref. Gemeente
Rotterdam-Alexanderpolder.

Predikbeurten

ZONDAG 14 NOVEMBER 2004

Aagtekerke 14.30 uur ds. De Heer; Aalst 14.30 uur ds. M. Karens; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barendrecht (in CGK; Voordijk 252) 13.30 en 19.00 uur ds. Terlouw; Barneveld 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Beekbergen 19.00 uur ds. Meeuse; Benthuisen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 10.00 uur ds. Paul en 19.15 uur ds. Golverdingen; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Den Helder 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. Van Dijk; Dordrecht 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder (Pauluskerk, Nassauweg); Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 12.00 uur leesdienst en 19.00 uur ds. Hogchem; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Enter 19.00 uur ds. Kattenberg; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Goes 9.30 uur en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 15.00 uur ds. De Wit; 's Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 uur en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 19.15 uur ds. Zippro; Groningen 15.30 uur ds. Hoogerland; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 16.30 uur ds. Paul; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur stud. Van Manen; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Hakvoort; Kapelle-Biezeling 9.30 uur en 18.00 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene (Herv. Kerk) 14.30 uur ds. Moens (H.D.); Krabbendijke 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur (H.D.) ds. Verschuure; Krimpen a/d IJssel 14.30 uur ds. Silfhout; Leerdam 19.00 uur ds. Visscher; Lelystad 18.00 uur ds. Tuinier; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Boogaard; Marknesse 14.30 uur ds. L. Blok; Meeuwen 14.30 uur ds. Melis; Meliskerke 14.30 uur ds. Van Gelder; Middelburg-Centrum 9.30 uur en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 uur en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Mijdrecht 15.30 uur ds. W. Harinck; Moerkapelle 19.00 uur ds. Clements; Naaldwijk 19.00 uur ds. Driessen; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. De Wit; Nieuwer ter Aa 10.00 en 19.00 uur stud. Van Belzen; Nieuwerkerk Zld 9.00 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 18.30 uur ds. Schot; Nunspeet 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. Schot; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oppendoorn 10.00 uur ds. Bac

(H.A.); Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur ds. J. Karels; Poortugaal 9.30 uur ds. Terlouw en 14.30 uur ds. Van Krimpen; Poortvliet 14.30 uur ds. Brugge; Rhenen (kerk: Kon. Elisabethplantsoen) 12.00 en 18.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 16.00 uur ds. P. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.00 uur ds. C. Harinck; Rijssen-Noord 9.30 uur en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 15.00 uur ds. Schreuder; Rijssen-Zuid 9.30 uur en 18.30 uur (H.D.) ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 15.00 uur ds. W.J. Karels; Rotterdam-Centrum 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Scherpenisse 9.30 uur en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. P. Blok; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 uur en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Bakker; Utrecht 19.00 uur ds. Van der Net; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Hogchem; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. Baaijens; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur leesdienst; Waarde 9.30 uur en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. M. Karens; Woerden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Wolphaartsdijk 14.30 uur ds. Tanis; Yerseke 9.30 uur en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Zwolle 19.00 uur stud. Van Manen.

MAANDAG 15 NOVEMBER 2004

Stolwijk 19.30 uur ds. Verhoef.

DINSDAG 16 NOVEMBER 2004

Amersfoort 19.30 uur ds. Visscher (Bijbel-
lezing); Dinteloord 19.30 uur ds. Verweij;
Hoofddorp 19.30 uur ds. Verhoef; Moerkapelle
19.30 uur ds. Van Gelder; Oud Beijerland 19.30
uur ds. Van Krimpen (Bijbel-
lezing).

WOENSDAG 17 NOVEMBER 2004 (DANKDAG)

Aandijk 15.00 en 18.45 uur ds. Van Dijk; Brakel
14.30 en 19.00 uur ds. W.J. Karels; Enschede
15.00 en 19.30 uur ds. Tuinier; Gravenzande
15.30 en 19.30 uur ds. Driessen; Hellevoetsluis
14.30 en 19.30 uur ds. De Wit; Mijdrecht 14.30
en 19.30 uur ds. Mondria; Nieuwer ter Aa 14.30
en 19.00 uur ds. Van der Net; Poortvliet 10.00
uur ds. Moens en 14.30 en 18.30 uur ds. Van
Boven; Rotterdam-Centrum 10.00, 15.00 en
19.45 uur ds. Verweij; Scherpenisse 9.30 uur en
18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur ds. Schipper;
Sint Annaland 9.00 uur en 18.30 uur ds.
Schipper en 14.15 uur ds. De Jongste; Sint
Philipsland 9.30 uur ds. Silfhout en 18.30 uur
(H.D.) ds. Gunst; Sprang Capelle 15.00 en

19.30 uur ds. M. Karens; Tholen 10.00 uur en
18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur ds.
Brugge;

WOENSDAG 17 NOVEMBER 2004

Beekbergen 19.30 uur ds. Van Krimpen;
Drachten 19.30 uur ds. Hoogerland (Bijbel-
lezing); Genemuiden 19.30 uur ds. Hakvoort
(Bijbel-
lezing); Hilversum 19.45 uur ds.
Meeuse; Nunspeet 19.30 uur ds. Schot (Bijbel-
lezing); Poortugaal 19.30 uur ds. A.B. van der
Heiden; Puttershoek 19.30 uur stud. Van
Belzen; Rhenen (kerk: Kon. Elisabethplant-
soen) 19.30 uur ds. Veenendaal (Bijbel-
lezing); Rijssen-Noord 19.30 uur ds. Van Dieren; Uddel
19.30 uur ds. Mouw (Bijbel-
lezing); Veen 19.30
uur ds. Melis (Bijbel-
lezing); Wageningen 19.30
uur ds. F. Mulder (Bijbel-
lezing); Zeist 19.30 uur
ds. Van Ekeveld (Bijbel-
lezing); Zwijndrecht
19.30 uur ds. Tanis.

DONDERDAG 18 NOVEMBER 2004

Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds.
Silfhout; Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur ds.
Mondria; Krimpen a/d IJssel 19.30 uur ds.
Visscher; Naaldwijk 19.45 uur ds. L. Blok;
Ridderkerk 19.30 uur stud. Van Manen;
Terwolde-De Vecht 19.30 uur ds. Tuinier
(Bijbel-
lezing); Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. B.
van der Heiden; Zwolle 19.30 uur ds. Van
Dieren.

VRIJDAG 19 NOVEMBER 2004

Hardinxveld-Giessendam 14.30 uur ds. W.J.
Karels (huw.bev).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a,
Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere
zondag om 10.00 en 17.00 uur. Zondag 14
november: 10.00 en 16.30 uur evang. H.J. van
den Boogaart.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij
Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samen-
komsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.
U bent hartelijk welkom in onze evangelisatie-
post van dinsdag t/m zaterdag tussen 10.00 -
16.00 uur!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw
Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere
zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Vacant; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c;
diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.
Zondag 14 november: 9.30 uur leesdienst en
16.00 uur evang. J. Witte.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; Prot. Kerk, Oude
Barrelelei 64; diensten iedere zondag om 10.00
en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw
Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zon-
dag om 10.00 en 18.30 uur. Zondag 14 novem-
ber: 10.00 en 17.00 uur evang. G. Baan.
U bent hartelijk welkom in de BIJBELwinkel
van dinsdag t/m zaterdag, tussen 10.00 en 17.00
uur. Offenbachstraat 107.

WESOTRONIC

Wesotronic introduceert DE OPLOSSING voor kerktelefonie:

Het DKtel systeem (Draadloze Kerktelefoon via de ether)

De belangrijkste voordelen zijn:

- ✓ geen telefoonkosten / internetaansluiting
- ✓ aanmerkelijk goedkoper dan andere systemen
- ✓ uitstekende geluidskwaliteit
- ✓ eenvoudig en flexibel in gebruik

Het Agentschap Telecom heeft officieel toestemming verleend om het DKtel systeem per 1 januari 2005 in gebruik te nemen!

Wesotronic B.V.
Nunspeet, Barendrecht
Telefoon 0341 - 271000
www.wesotronic.nl

In samenwerking met stKN

Nieuwe CD van het

Ridderkerks Mannenkoor

De opbrengst is voor **Honger in Afrika** (Deputaatschap Bijzondere Noden)

Met o.a.: Psalm 122, 6, 54, 84, 105, 87
Wees mij genadig Heer' en Gedenk aan mij.

De prijs is 17,50 excl. verz. kosten.

U kunt bestellen: tel. 0180 432 026
per mail: 0180 623 116
cd-rmk@kliksafe.nl

CHR. BEGRAFENISONDERNEMING G. WEGENAAR

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04

Naar Bakkeveen in de Friese Wouden tegen Drente aan – 12 km van Drachten – voor een heerlijke vakantie 2005. Boek alvast 0512-516096 / www.vdsluiscaravanverhuur.nl

Onderhoud van uw Kerkgebouw
Voor alle installaties
Bel Aktie 010-4517471

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het fotoboek met vele voorbeelden.

Goes: Ronde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnsteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

Oosterend - Texel

Bungalowpark "De Verrassing"
Bel voor informatie 0222 31 83 91

VRAGEN:

Zoekt u één van onze gemeenten?
Heeft u uw vragen over onze eredienst?
Leest of hoort u graag kernverzen uit de Psalmen?

“Wanneer ik voor U kniel”

THOLEN – Een predikant neemt een beroep aan. Vragen! Welke gemeente? Hoe groot? Werd zij al eerder bediend? Welke kerk?

Liturgie blijft aandacht vragen, want elke zondag zitten we in de kerk. Waartoe collecten? Hoe de huwelijksbevestiging? Wat is belijdenis? Waarom de wet zondagochtend gelezen door een ouderling?

Psalmen vertolken mensenharten! Wat zeggen de kernverzen van deze of die Psalm? Wat is de verklaring, wat de toepassing ervan? Hoe zongen en zingen wij in ons land en daarbuiten, wereldwijd?

Dan is er voor u iets moois, dat al duizenden oren en ogen bekoorden! Zie en hoor "Wanneer ik voor U kniel": 2-delige boekenset (500 pag., 207 psalmmeditaties, 391 kolommen liturgie, 647 foto's) resp. 15 num-mers cd (75 min., samenzang/orgel, informerend booklet).

Lees het interview over onze eredienst volgende week in Terdege. Dagelijks vinden boeken en cd hun weg! Een mooi cadeau bij een verjaardag, huwelijk, jubileum, jaarwisseling en belijdenis.

Ons centrale meldpunt voor bestellingen en vragen is geopend op elke **dinsdagavond van 19.00 tot 20.00 uur op 0166-600333**. Uiteraard is het ook mogelijk uw bestelling in een gefrankeerde enveloppe te zenden aan: **Redactie-commissie, Postbus 28, 4690 AA Tholen.**

En de prijs? Slechts € 57,50 per boekenset (TH1+2) en € 18,50 per cd (TH3), gratis thuis. U steunt hiermee het Thoolse bouw- en orgelfonds.

begravenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

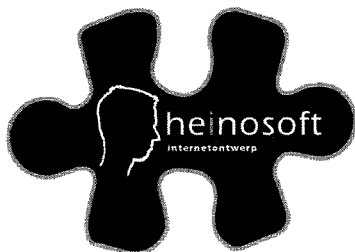
Mozartlaan 13

3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

Begravenisverzorging Kina

Begravenissen in Capelle a/d IJssel e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12. Wij verzorgen geen crematies.

Website op zondag sluiten?

Kijk op <http://www.heinosoft.nl/zondag/>

Of bel 015-2128463, email: info@heinosoft.nl

Naar Ameland of Terschelling! in 2005. Dat is puur genieten. Boek alvast voor 2005 (er zijn gez. othd-kerkdiensten) vdsuiscaravanverhuur.nl 0512-516096.

Nieuw project

Stichting China

Stichting China is gestart met vertaling van de **Commentaren van Calvijn**

Een noodzakelijk project!

De Chinese huiskgemeenten nu ook in de voetsporen van Calvijn, laat de Muur geen belemmering zijn!

Steun de vervolgdde kerke in China en maak een gift-over op

giro 320666

Info/secretariaat:
Postbus 1150 • 3900 BD Yeenendaal
tel. 0318-510320 • e-mail info@stichtingchina.nl
Giro 320666 t.n.v. Stichting China
www.stichtingchina.nl

Eleos is een landelijk werkende instelling voor gereformeerde geestelijke gezondheidszorg. Zij biedt hulp en begeleiding aan mensen met psychiatrische en ernstige psychosociale problematiek die wensen dat de geboden zorg aansluit bij hun christelijke levensovertuiging.

Om de identiteitsgebonden hulp verder uit te bouwen wil Eleos graag contact leggen en onderhouden rond inhoudelijke thema's met professionals (in opleiding) op dit terrein.

Eleos nodigt daarom *artsen, specialisten en studenten geneeskunde* uit voor het symposium

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG gekwalificeerde kraamzorg, gezins-, en bejaardenzorg die aansluit bij uw manier van leven. Dit houdt voor ons in dat Bijbelse normen en waarden de basis vormen voor uw dagelijkse levenshouding en mediagebruik.

Gekwalificeerde kraamzorg

Meldt u tijdig aan (om teleurstelling te voorkomen). U kunt ons dagelijks telefonisch bereiken.

Bel 0187 - 48 91 73 b.g.g. 0342 - 49 21 55

Gezins- en bejaardenzorg

Voor gepaste hulp in uw situatie kunt u de SHG via het telefonisch spreekuur bereiken onder telefoonnummer **0166 - 65 26 05**.

Op werkdagen van 8.30 - 10.30 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 20.00 uur.

De gratis brochure zenden wij u graag toe.

Waardige en stijlvolle verzorging

van begravenissen met aandacht voor persoonlijke wensen. In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis of in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden
- wij verzorgen alleen begravenissen
- laatste verzorging van de overledene door een gediplomeerd verpleegster

Begravenisverzorgers:

• H. de Jongh • P.H. van der Leer • E. Teur

Begravenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam:

Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54

Waardenburg:

Kerkstraat 15a, Tel. (0418) 65 20 39

Zeist:

Van Reenenweg 171, Tel. (030) 69 24 258

DOOP EN LÉVEN IN DE PSYCHIATRIE

op donderdag 25 november 2004 in vergadercentrum La Vie te Utrecht

Programma:

13.30 uur	Ontvangst
14.00 uur	Opening
	Door Jan van der Wal, voorzitter Raad van Bestuur Eleos
14.10 uur	Psychiatrie: geloven in een medisch specialisme
	Door Piet Heij, psychiater
14.30 uur	Suicide: tussen hoop en wanhoop
	Door Willeke van der Jagt-Jelsma, arts
14.50 uur	Plenair: De relatie tussen religie en gezondheid: een discussie
	Onder leiding van symposiumvoorzitter Bob Zaalberg, arts
15.45 uur	Afsluiting
16.00 - 17.00 uur	Gelegenheid voor informele ontmoeting tussen professionals van binnen en buiten Eleos, onder het genot van een hapje en een drankje.

Informatie en aanmelding:

Gerda Groen, T (033) 455 83 32

E gerda.groen@eleos.nl | www.eleos.nl

Aanmelding: vóór 16 november a.s.

Deelname is gratis.

stichting gereformeerde geestelijke gezondheidszorg